

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LPKTS puslapis interne: <http://www.lpkts.lt>

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS

* 2015 m. vasario 6 d. *

Praeitis gyva dabartyje

Šiandienėje visuomenėje, kur valdžios siekimas baigia užgožti padorumą, o peleno troškimas – dvasingumą, turime siekti, kad išliktų praeities atminimas, saugantis gėrij. Atminimas tų metų, kuriuose užaugo žmonės sudaužytais likimais, bet tyra širdimi ir švaria sąžine.

Gyvename ne tik praeitim. Norime ar ne, bet esame dabarties dalimi ir vien savo būtimi darome įtaką. Kokią – priklauso nuo mūsų. Nemanykime, kad mūsų elgesys ir veikla neturi aido, bet jis yra ir sukelia grandinę reakciją. Tegul nežymiai, bet pėdsakas lieka, kaip sako arabų patarlė: „Pėdsakas – kelio motina“.

Kaip praeitis neatsiejama nuo dabarties, taip santykiai tarp vyresnio amžiaus žmonių ir jaunimo veikia ir vienus, ir kitus. Jaunimas – kiekvienos bendruomenės ateitis. Deda mūsų viltį į jo veiklą, patriotiškumą, bet norint gauti, reikia ir duoti. Svarstant pagyvenusių ir jaunimo santykius dar girdisi teiginys, kad svetima patirtis neišmoko. Neteisinga. Jei taip būtų, žmonija nedarytų progresu. Tačiau koks procentas patirties išlieka ateities kartai, tai jau visų reikalas – ir turinčiųjų patirties, ir ją priimančių. Pateikti savo patirtį, neįžeidžiant oponento savigarbos, reikia takto, kurio kartais pristanga. Čia ir išryškėja visuomenės informavimo prieponių reikšmė.

Apgailestaujama, kad jaunoji karta apoliška, stinga tautinės savimonės, nenoriai eina į valstybinių švenčių renginius, atmintinų dienų minėjimus. O tai jau mūsų tautos ir valstybės istorija. Tik kas kaltas? Ar jaunimas gauna informaciją apie renginius? Spauda? Pagrindinis šventės požymis – spaudos nėra... Ji pasirodys po šventės, dažniausiai konstatuodama, kad susirinko seni, jaunimo mažai, o dažniausiai visai neminės praėjusios šventės. O kam? Juk jau praėjo...

Ar nebūtų kitoks vaizdas, jei šventės būtų tinkamai pažymimos. Kodėl sunku išleisti šventinį spaudos numerį ar priesšventiniame aprašyti šventės atsiradimo istoriją, amžininkų prisiminimus, žymų žmonių pasiskymus? Kriminalinė apžvalga, eismo įvy-

kiai, verslo naujienos gali palaukti ir po šventės. Vis skundžiamės, kad jaunimas abejinges pilietiniam sąmoningumui. Kas jis skatina veiklai? Mokykla? Ne, patriotiškumas nėra mokymo disciplina, dėl ko jai papildomi rūpesčiai. Puiku, kad pagreitį igauna Lietuvos šaulių sąjungos jaunieji šauliai, skautų organizacija. Tik ar šios organizacijos turi deramą palaikymą?

Jaunimas žingeidus. Jį domina, kaip gyveno jų tėvai, seneliai, kaip vystėsi visuomenė, kurioje gyvena, kurių darbo ir siekių pasekmėmis naudojasi, praeitis ir ateities uždaviniai. Kas duoda žinių? Saugantys praeitį dar rašo atsiminimus, atsisakydami soteshio kąsnio, šiltesnio drabužio leidžia knygas užsutaupyti pinigus. Kad vaikai, vaikaičiai, jaunimas žinotų Laisvės kainą, neskubėtų siekti tik materialinės gerovės, mokėdami už ją savo tėvų, savos tautos istorijos užmarščių. Televizijos viktorinose matome ir džiaugiamės moksleivių žiniomis iš įvairių srityų. Deja, istorija primiršta. Ar reikia priminti išminčiaus žodžius, kad nežinantieji savo istorijos panašūs į kūdikį lopšyje. Ją primena ir šiandieninis gyvenimas.

Mūsų tautos ne vienos kartos patirtas žiaurumas neišugdė abejingumo kitų kančioms. Užjaučiame už savo valstybės neprilausomybę kovojančią Ukrainą. Gerbiame teroro aukas Prancūzijoje. Jų pagerbtį suvažiavo valstybių vadovai, aukščiausieji pareigūnai. Nejučiomis pajuntame nuoskaudą: kur buvo valstybių dėmesys, kai Sausio 13-ąją Vilniuje žuvo žmonės? Nepagerbė jų pasaulio galingieji, keturiolika aukų liko ant teroro valstybės sąžinės. Tik ar Rusija ją turi?

Prancūzijoje septyniolika aukų sukėlė visą Europą. Lietuvoje beveik tiek pat neišsaukė net terorą vykdžiusios valstybės pasmerkimo. Skirtingas požiūris. Ir tokius istorijos faktus reikia priminti mūsų jaunimui, ugdyti jo supratimą apie mūsų laikotarpio realybę ir supratimą, kad tik patys esame savo Laisvės kalviai.

Algirdas BLAŽYS,
LPKTS Panevėžio
apskrities koordinatorius

Filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ premjera

Filmo producieris Jonas Cimbolaitis (antras iš kairės) ir režisierius Andrius Cimbolaitis (antras iš dešinės) su partizanų kovos rekonstruktoriai grupe

Vasarį 1 dieną Dzūkijos sostinės Alytaus teatre buvo pristatytas žiūrovų lūkesčius pranokės dokumentinis filmas „Žaibas – Dzūkijos legenda“, pasakojantis apie šio krašto Laisvės kovos karžygi Vaclovą Voverį, palikusį priesaką mums ir ateities kartoms: „Gyven taip, tarsi nuo tavės vieno priklausytų visos Lietuvos likimas...“. Keliaudami Žaibo kovos keliais, filmo kūrėjai pabandė atskleisti visos Lietuvos ginkluotos rezistencijos prieš sovietų okupantą tikrajų esmę – paneigtį sovietų tiek metų bruktą propagandą apie „klasių kovą“ ar „pilietynių karą“, norint užmaskuoti tikrajų Lietuvos okupacijos esmę. Ir kūrėjams pavyko – savo idėja prasmingas, giliai emociskai įtaigus, iš archyvinės medžiagos, liudininkų prisiminimų, istorijos specialistų, mokslininkų ižvalgų bei vaidybinių elementų sukomponuotas dokumentinis filmas atverté dar vieną išsamųjų pagrįstą Lietuvos istorijos puslapį, tikrai turėsiantį išliekamają vertę.

Naujo dokumentinio filmo režisierius Andrius Cimbolaitis teigė, kad idėja scenarijui gime tiesiog iš pokalbių su filmo producieriu apie gyvenimo prasmę, politinę padėtį ir dabartinę geopolitinę situaciją – Ukrainą užklupusį karą, kuris

primena okupuotos lietuvių tautos kovą už Laisvę ir Trispalvę, atkovotą ir plazdančią Gedimino pilies bokštę.

Lietuvos partizanų vardu padėkos žodži filmo kūrėjams tarė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Garbės pirmininkas Antanas Lukša, pasveikino Alytaus savivaldybės meras Jurgis Krasnickas, pažadėdamas, kad filmą įsigis ir pamatys visų miesto šventimo įstaigų bendruomenės. Premjeroje dalyvavusius svečius ir filmo kūrėjus pristatė LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė.

Artimiausiu metu dokumentinį filmą „Žaibas – Dzūkijos legenda“ žadama parodyti Kauno žiūrovams.

Filmo sutiktuvį proga kalbamės su producierių – Nacionalinės mokėjimo agentūros prie Lietuvos žemės ūkio ministerijos Bendrijų reikalų departamento Ūkio skyriaus vyriausiuoju specialistu, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Grigiškių filialo nariu Jonu CIMBOLAIČIU.

– Papasakokite apie savo šeimą, tremtinio dalią.

– Gimiau 1958 metų liepos 8 dieną Tiumenės srityje, politinio kalonio ir tremtinės šeimoje. Mano tėvas suvalkietis Vytautas Cimbolaitis buvo

Tauro apygardos partizano Juozo Armonaičio-Triupo bendarbylis ir Intos lageriuose praleido aštuonerius metus; kartu su juo lageryje kalėjo ir Vytautas Raibikis. Išleisto iš lagerio tėvo į Lietuvą gržti neleido, tad jis sumastė važiuoti į Sibirą pas ištremtas savo mama ir seserį Birutę. Nors nebuvo tremtas, tačiau ten buvo priراšytas prie šeimos ir tremtyje praleido trejus metus – vedė mano mamą Janiną Navickaitę, gimėme sesuo Žibutė ir aš. Parvažiavę į Lietuvą apsigyvenome Marijampolėje. Baigiau tuometinį Kauno politechnikos institutą, sukūrėme šeimą, 2001 metais pradėjau veiklą Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungoje.

– Kodėl Lietuvos laisvės kovos istorija Jums ir jaunam režisieriu – Jūsų sūnui Andriui tokia svarbi?

– Mano senelis, Tauro apygardos Vycio rinktinės Žalgirio kuopos partizanas Jonas Cimbolaitis-Šarvas, kartu su kuopos vadu Vytautu Sveteliu-Naru, dengdamis bendražygių atsitraukimą, per kautynes žuvo prie Griškabūdžio. Tai jo garbei mane ir pakrikštijo Jonu. Mano dėdė – mamos brolis Juozas Naukicas-Liūtas žuvo netoli Krosnos, būdamas tik 20 metų...

Štai todėl man ir mano sūnui Andriui labai svarbus ne tik žuvusių šeimos artimųjų, bet ir visų Lietuvos partizanų didvyriškos kovos su sovietų okupantu atminimas. Jie buvo žmonės, nenusilenkę prieš neteisybę – Tėvynės meilė jiems buvo ne vien gražūs žodžiai, bet žūtbūtinė kova.

– Kas paskatino imtis šio dokumentinio filmo kūrimo ir kodėl pasirinkote pasakojimą būtent apie Vaclovą Voverį-Žaibą?

– 2008 metais pasirodžius pirmajam mano produciuotam filmui „Nesulaužyti priesaičios“, profesorė Ona Voverienė padovanojo savo knygą „Vaclovas Voveris-Žaibas – Lietuvos laisvės kovos karžygys“.

(keliamas į 2 psl.)

Dėmesio!

Kovo 28 d. (šeštadienį) 10.30 val. Kauno įgulos karininkų ramovės salėje (A. Mickevičiaus g. 19) įvyks Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos XXII suvažiavimas. Delegatų registracija nuo 10 val.

Patriotinio kino popietės LPKTS salėje

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos salėje gimsta graži tradicija – kiekvieną ketvirtadienį 16 valandą rengiamos patriotinio kino popietės.

Šių popiečių sumanytoja LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė džiaugiasi, kad filmų pažiūrėti ateina vis daugiau žmonių – jau tris ketvirtadienius iš eilės LPKTS salėje susirenka ne tik bendro likimo broliai ir seserys, bet ir kauniečiai bei Kauno rajono gyventojai, kuriems įdomus patriotinis kinas. O pasibaigus kino seansui teiraujasi, ar kitą savaitę vėl bus rodomas koks nors filmas. Žmonės džiaugiasi galimybe susirinkti, pabendrauti ir nemokamai pažiūrėti filmą.

Rasa Duobaitė-Bumbulienė prieš kiekvieną kino seansą ne tik žiūrovus šiltai pasveikiina ir pristato tądien rodomą filmą, bet ir pavaišina pačios išvirta karšta arbata.

Paklausta, kaip kilo mintis rengti patriotinio kino popietes, ji atsakė: „LPKTS archyve turime nemažai filmų. Kodėl jie turėtų dūlėti stalčiuje? Juk filmai ir sukurti tam, kad žmonės juos žiūrėtų. Be to, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungoje turime puikią salę.“

Žiūrovai jau išvydo režisierės Agnės Marcinkevičiūtės dokumentinį filmą „Nesulaužti priesaikos“ apie partizaną Juozą Armonaitį-Triupą bei dvi Agnės Marcinkevičiūtės bei Gražinos Ručytės-Landsbergienės filmo „Lūžis prie Baltijos“ dalis. Artimiausiu metu numatoma parodytis filmu apie partizanų vadą Adolfą Ramanauską-Vanagą ir naujajį „Žaibas – Dzūkijos legenda“. Patriotinių popiečių ciklą užbaigs dokumentinis filmas apie LPKTS veiklą „Su Lietuva širdy gyvename“.

Jolita NAVICKIENĖ

Vasario 16-osios renginiai Kaune

10 val. – šv. Mišios Kauno Šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčioje.

11 val. – Kauno studentų, moksleivių bei visuomeninių organizacijų eisena nuo Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčios bei nuo Kauno šv. Arkangelo Mykolo (Igulos) bažnyčios į Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelį.

11.40 val. – varpų muzikos koncertas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12 val. – iškilmingas minėjimas, Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija, jaunesniųjų karininkų kursų vadų priesaikos ceremonija, gėlių padėjimas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12.40 val. – skulptūros „Karys“ atidengimo ceremonija ir koncertas „Valstybė pašaukti branginti“ Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Dalyvaus grupė „Thundertale“.

16 val. – koncertas Kauno Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje (Žemaičių g. 31A). Dalyvaus Kauno vyru choras „Perkūnas“ ir solistas Liudas Mikalauskas.

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį. Prenumeratos indeksas 0117. Kaina: **1 mėn. – 2,36 Eur (8,16 Lt), 3 mėn. – 7,09 Eur (24,48 Lt).**

Susitikimas su Ukrainos ir Baltarusijos laisvės kovotojais

Sausio 26 dieną Kauno Sąjūdžio būstinėje įvyko vieša diskusija apie karą Ukrainoje, politinę situaciją Baltarusijoje ir susitikimas su svečiais: iš Baltarusijos – Laisvės partijos atstovu Sergej Vysotsky ir Ukrainos – jaunimo naciona-

linės organizacijos atstovu Sergej Kuzan iš Charkovo. Svečius lydėjo Kovo 11-osios Akto signataras Kazimieras Uoka.

S. Vysotsky ir S. Kuzan pasakojo apie Ukrainos teritorijoje Rusijos įvykdytus karinius veiksmus prieš civilius gyven-

tojus ir jų pasekmes. Pasidalino nuomone apie Baltarusijos vykstančius politinius pokyčius. Diskusijos pabaigoje visi dalyvavusieji pasmerkė Rusijos politiką bei karinius veiksmus prieš Ukrainą.

Gintautas TAMULAITIS

Filmo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ premjera

(atkelta iš 1 psl.)

Anotacijoje užrašė, kad knygoje aprašytas Lietuvos partizanas galbūt galėtų būti kito mano filmo herojas. Vis prisimindamas tą profesorės palinkėjimą, 2012 metais pasūliau sūnui, žinių reporteriui Andriui būti filmo apie Žaibą režisieriumi. Jis mažumą pagalvojės sutiko. Tuomet jį perspėjau, kad lėšų ir scenarijaus kūrybiniam darbui nėra, turiu mintyse tik idėjų ir viziją. Pasižadėjau parašyti scenarijų, o Andriui teks pabūti ir operatoriumi, ir režisieriumi. Taigi šiandien galėčiau pasakyti, kad tai buvo tikra avantiūra... Tačiau kai apie tai jau viešai paskelbėme, kelio atgal nebuvo. Taigi tapau šios idėjos buldozeriu, tiesiogine žodžio prasme.

– **Trumpai apibūdinkite kūrybinę grupę, su kuo teko bendradarbiauti, vykdyti dokumentinės medžiagos paieškas.**

– Kūrybinę grupę sudarė keturi žmonės: Andrius Cimbalaitis – režisierius, vaizdo ir garso operatorius, Artūras Ardžiauskas – montuotojas, Arnoldas Jalianiauskas – diktorius ir aš. Nuoširdžiai bendradarbiavo istorikas Darius Juodis. Tai jis su savo bičiuliais iš „Jaunuųjų Lietuvos patriotų“ ir „Grenadierų“ organizacijų nusifilmavo partizanų kovos rekonstrukcijos scenose, supažindino su istorine medžiaga. Istoriko, Seimo nario dr. Arvydo Anušausko interviu taip pat buvo neįkainojami, nemažai žinių radome internetinėse svetainėse. Filmo „stuburu“, žinoma, tapo profesorės Onos Voverienės knyga, tačiau norėjosi šiek tiek plačiau atskleisti Lietuvos partizaninio karo esmę, pateikti kuo daugiau informacijos, kad filmas būtų ne tik pažintinis, bet ir mokomoji medžiaga jaunajai kartai mokyklose, universitetu-

se, Lietuvos kariuomenėje, profesorės Onos Voverienės žodžiais – auklėtų mažuosius lietuviukus patriotine dvasia.

Filmo kūrimo eigoje vis atsirasdavo naujų personažų ir liudininkų. Taip teko susipažinti su Onute Veličkaite-Griciene-Mėta, buvusia Žaibo ryšininkė, gyvenančia Palangoje. O štai Žaibo sesuo Vandutė, kurią nufilmavome Naujojoje Vilnioje, išėjo Amžinybėn po dviejų mėnesių. Tokiais momentais suprantti, kad negrijtamai išeina istorijosliudininkai ir kiek daug neįkainojamų atsiminimų iškeliavo amžiam...

Apmaud...

– **Palyginkite savo pirmo prodiusuoto dokumentinio filmo „Nesulaužti priesaikos“ ir naujo „Žaibas – Dzūkijos legenda“ kūrybinį kelią.**

– Filmai – Nesulaužti priesaikos“ ir „Žaibas – Dzūkijos legenda“ skiriasi iš principo. Viena, kai gyvai prisiminimais dalijasi žmogus, pats praėjės partizano ir politinio kalinio golgotą – toks buvo Juozas Armonaitis-Triupas, pirmojo filmo herojas; ir visai kas kita, kai tenka remtis tik liudininkų prisiminimais ir istorikų įžvalgomis. Pasak profesorės Onos Voverienės, tai kapstymasis dar rusenančiuose laužo pele nuose ir bandymas surasti teisybę. Filmas „Nesulaužti priesaikos“ gimė vos per 10 mėnesių ir šiai juostai kurti galėjau pasitelkti profesionalią režisierę Agnę Marcinkevičiutę.

Tai buvo 2007 metai, daugybė žmonių filmo kūrimui noriai aukojo, o už autorinius atlyginimus tebuvo 15 procen- tų mokesčiai. Kuriant pastarąjį „Žaibas – Dzūkijos legenda“ finansinė situacija kardinaliai pasikeitusi, o autorinių atlyginimų mokesčiai – 43 procen- tai. Isivaizduokite, kad vaikš-

tote ištiesa ranka, prašydami lėšų mūsų Tėvynės istorijos įamžinimui, ir po to už tai valstybei sumokate pusę per vargą surinktos sumos.

– **Tikriausiai norėtumėte tarti padėkos žodi.**

– Kai prieš Naujuosius metus baigėme montuoti filmą, pasijutau tarsi akmuo būtų nukritęs nuo pečių. Patikėkite, jaučiausi tikrai nekaip, kai žmonės, paaukojė lėšų, klausdavo, kada išvys filmą, o aš nežinodavau, ką jiems atsakyti. Juk per tuos dvejus su puse metų tai buvo sunkus, bet širdžiai mielas idėjinis darbas laisvalaikiu. Todėl šiandien noriu nuoširdžiai padėkoti vienims, kurie manimi patikėjo ir pasitikėjo: savo sūnui Andriui, montuotojui Artūrui Ardžiauskui, Rokui Kepežinskui, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sajungos vadovybei, tikrajai filmo iniciatoriui profesorei Onai Voverienei, visiems rėmėjams, partizanų vado Vaclavo Voverio-Žaibo giminių Arūnui Voveriui, Gintautui Kleinotui, Antanui Kukliui. Taip pat dėkoju Aukstei Ramanauskaitei-Skoauskienei ir Alytaus miesto savivaldybės Švietimo skyriaus vedėjui Vytuoliui Valūnui už suteiktą galimybę filmo premjerą surengti Dzūkijos sostinės – Alytaus teatre.

– **Nuoširdžiai dėkoju Jums už pokalbių linkėdama, kad ši dokumentinė kino juosta keliautų ne tik per Lietuvą, tačiau ir per tarptautinius dokumentinio kino festivalius. Kad pasiektų žiūrovą, neabejingą ne tik Europos, bet ir pasaulio istorijai, ir suvokiantį komunistinio okupacijos režimo padarinius ir naikintos lietuvių tautos Laisvės kainą.**

Dalia LUKŠAITĖ-MACIUKEVIČIENĖ

Ivykiai, komentarai

A. Kubilius. „Paviečio dievo sindromas ir jo pasekmės dirbant Europos Sajungos Komisijoje“

Andrius Kubilius, Seimo oponentijos lyderis, savo paskyroje socialiniame tinkle „Facebook“ paskelbė straipsnį, kurį publikavo informacinių portalas „Delfi.lt“. Jame įvertinti eurokomisaro Vytenio Andriukaičio „nuopelnai“ skaldant ES šalių vienybę Rusijos rankomis:

„Rusijos vykdytas maisto produktų importo embargas imai įgauti daug kam netikėtą atomazgą. Nors Rusija ruošiasi atšaukti pernai rugpjūtį įvestą maisto ir žemės ūkio produktų importo embargą iš kai kurių Europos Sajungos šalių, tačiau Lietuvos šiame saraše nėra. Tieša, kaltininko toli ieškoti nereikia, o jis ir pats galėtų drąsiai prabilti Vakanalijaus Vziatkovičiaus Kruglodurovo iš V. Kudirkos satyros lūpomis ir šūktelėti: „Aš – paviečio dievas!“

Panašiai, matyt, jaučiasi ir Lietuvos į Europos Komisiją deleguotas komisaras Vytenis Povilas Andriukaitis, kurio audringa laikysena ir pasisakymai, kad Prezidentės patarėja V. Būdienė ir netgi pati Lietuvos Prezidentė turėtų prijimti atskomybę už tai, ką pasakė, tarsi jų išsakyto abejonės šmeižtų ne-nuilstamai dirbant Vytenį.

Nesinorūtėti į detalių, bet

V. P. Andriukaičio vadovaujamo direktorato pasirašytas skandalinis susitarimas su Rusija, leidžiantis pačiai Rusijai nuspręsti, kurioms šalims atšaukiamas maisto produktų eksporto embargas, nėra tik neprofesionalumo įrodymas, o yra panašesnis į galimą pataikavimą Rusijai. Iš pranešimų spaudoje matosi, kad didžiosios ES šalys, mokančios draugauti su Rusija, po V. P. Andriukaičio vadovaujamo Sveikatos ir vartotojų reikalų direktorato pasirašyto susitarimo tai ir pradėjo daryti. Tokiomis naujai atsiradusiomis galimybėmis ēmė naudotis ir Prancūzija, kurią dar visai neseniai teko aiškinti, kodėl laivų „Mistral“ pardavimas yra žalingas visai ES, tardamasis su Rusija dėl dvišalio susitarimo pasirašymo.

V. P. Andriukaitis greitai pamiršo ir ES sutartyje įtvirtintą nuostatą, kad siekdama užtikrinti Sajungos veiksmų nuoseklumą ir skaidrumą, Europos Komisija plačiai konsultuoja su suinteresuotomis šalimis. Šiuo atveju nebuvu kalbama nei apie bendrus ES interesus, nei apie konsultacijas su valstybėmis narėmis.

Išvisu grausmingu V. P. And-

riukaičio pareiškimu ir kaltinimų Prezidente ir jos patarėjai, kuriuos aiud atkartoja ir socialdemokratai, susidaro vaizdas, kad V. P. Andriukaitis apie savo darbą Briuselyje galvoja iš sovietmečio įprastomis darbo Maskvoje kategorijomis. Jis jaučiasi esąs „stipraus Centro“ atstovas, galintis nurodinėti ES šalims narėms ir jų vadovams, kaip jie turi elgtis. Norisi priminti V. P. Andriukaičiui, kad Europos Komisija yra paskirta ES šalių – narių ir yra atskaitinga šalių narių Vadovų Tarybai, o ne atvirkštai. Net ir Europos komisaras savo nekompetencijos ar sąmoningų paklydimų neturėtų slėpti po krugloduroviškais bandymais garsiu balsu apšaukti Lietuvos valstybę ir jos vadovus. Deja, žvelgiant į pastarojo meto komisaro veiklą kyla abejonė ir dėl kompetencijos, ir dėl nepriklausomumo, ir dėl to, kiek toli yra pažengta nuo Kruglodurovo laikų.“

Beje, žemės ūkio ministrė Virginija Baltraitienė taip pat pareiškė: „Jo vadovaujamas direktoratas atvėrė Rusijai keilią skaldyti ES. Dėl to nukenčių mažesnės valstybės...“. Jei jau koalicijos partneriai taip kalba, netikėti nėra pagrindo.

Taika – visų religijų tikslas

Sausio 28 dieną Vilniuje Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė susitiko su Lietuvoje pirmą kartą viešinčiu Pasaulio evangelikų liuteronų sajungos prezidentu vyskupu Munibu A. Younanu. Susitikime šalies vadovė su Evangelikų liuteronų bažnyčios vadovu kalbėjos apie taikos ir humanitarines misijas, žmonių teisių pažeidimus, tikičių pagalbą skurdžiausių pasaulio regionų gyventojams, kovą su terorizmu. Prezidentė pabrėžė, kad Bažnyčios vaidmuo ypač svarbus ne tik šviečiant žmones, bet ir padedant jiems konfliktų ir karo nuniokotose zonose.

„Pagrindinis žmonijos tikslas yra taika, o esminė priemonė jai pasiekti – žmogišumas. Todėl visų religijų lyderiai ir tikintieji turi dirbti išvien ir taip prisidėti prie taikos visame pasaulyje“, – sakė šalies vadovė. Prezidentės nuomone, Lietuvos evangelikų liuteronų indėlis į mūsų valstybės kultūrą, švietimą ir tautinių tapatumą padėjo sustiprinti valstybės pagrindus. Šio tikėjimo Bažnyčiai priklauso pirmosios lietuviškos knygos autorius Martynas Mažvydas, lituanistas ir teolo-

gas Liudvikas Réza, lietuviškos grožinės literatūros pradininkas Kristijonas Donelaitis, žymus kultūros veikėjas Abrahomas Kulvietis.

Šiuo metu Lietuvoje yra apie 20 tūkstančių evangelikų liuteronų. Daugiau nei 72 milijonus tikičiųjų vienijančios Pasaulio evangelikų liuteronų sajungos prezidentu Munibas A. Younunas buvo išrinktas prieš penkečių metus. Vyskupas Lietuvos lankėsi pirmą kartą.

Sausio 27 dieną Lietuvos Respublikos Prezidentė Dalia Grybauskaitė dalyvavo 70-ųjų Aušvico išlaisvinimo metinių minėjime Lenkijoje, kur kartu su kita Europos ir pasaulio šalių vadovais, tarptautinių organizacijų atstovais pagerbė šioje nacių koncentracijos stovykloje ir per holokaustą žuvusių žmones. „Milijonai mirties stovyklose prarastų gyvybių yra priminimas mums apie tai, kad ciniškas abejingumas atveria kelią smurtui ir agresijai. Todėl visų mūsų pareiga ir atsakomybė – neleisti, kad juodi istorijos puslapiai pasikartotų. Negalime likti abejingi tam, kas buvo ir tam, kas vyksta

šiandien“, – sakė Prezidentė. Minėjimo metu valstybių vadovai bendravo su likusiais gyvais Aušvico koncentracijos stovyklos kaliniais. Pasak Prezidentės, šie tragediją išgyvenę žmonės yra tikrosios žmogaus stiprybės ir drąsos pavyzdys.

Aušvico išlaisvinimo metinių minėjime dalyvavo Prancūzijos prezidentas Fransua Hollandas, Vokietijos Prezidentas Joachimas Gauckas, Lenkijos Prezidentas Bronislavas Komorovskis, Ukrainos Prezidentas Petro Porošenka, Austrijos Prezidentas Heinzas Fischeris, Kroatijos Prezidentas Ivo Jasipovičius, Maltos Prezidentė Marie Loise Coleiro Preca, Šveicarijos Prezidentė Simoneta Sommaruga, Belgijos Karalius Filipas ir Karalienė Matilda.

Buvusioje Aušvico koncentracijos stovykloje šiuo metu įrengtas muziejus, kuris yra įtrauktas į UNESCO pasaulinio paveldo sąrašą. Muziejaus rekonstrukcijai parėmti pernai Lietuva skyrė 20 tūkstančių eurų.

Gintaras MARKEVIČIUS
(pagal Prezidentės spaudos tarnybos informaciją ir www.tsajunga.lt)

A. Anušauskas ragina ištirti Rusijos specialiųjų tarnybų provokaciją

Seimo Tėvynės sajungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Arvydas Anušauskas kreipėsi į Generalinę prokuratūrą, prašydamas ištirti, kas socialiniame tinkle „Facebook“ sukūrė puslapį „Wileńska Republika Ludowa“.

Sausio 29 dieną minėtame socialiniame tinkle buvo išplatinta informacija, kad sukurtas puslapis „Wileńska Republika Ludowa“ jau turi daugiau nei 200 šalininkų.

„Nors tai buvo įvardyta kaip provokacija, tačiau iki šiol nebuvu pradėtas joks teisėsaugos tyrimas. Kadangi konstitu-

cinės vertybės – respublikosverenumas ir teritorinis integratumas – turi būti ginamos nuo bet kokių išpuolių, kreipiuosi į Generalinę prokuratūrą su prašymu ištirti, nustatyti iniciatorių“, – teigia A. Anušauskas.

Seimo nario nuomone, „Generalinė prokuratūra gindama konstitucines vertybės turi reaguoti nedelsiant, nesukurdamas nebaudžiamumo iliuzijos“.

Jo nuomone, nors akivaizdus Rusijos specialiųjų tarnybų braižas (lygiai tokios pat idėjos buvo transliuojamos ir prieš 25 metus), tačiau tai nereiškia, kad nereikia tirti tokį atvejų.

Kur eini, Graikija?

Pasaulio politiniai ivykiai sukasi taip greitai, kad per vieną savaitę gali viskas pasikeisti, o informacija beviltiškai persanti. Neseniai visi kalbėjo apie Paryžių ir visą Vakarų demokratinį pasaulį supurčiusius islamistų teroro aktus, tarsi priimardami, kad Ukrainoje kasdien nuo rusų separatistų rankos žūva civiliai gyventojai, o šiandien visų dėmesys skirtas Graikijai, kurioje valdžią pominimui gavo radikali kairiųjų partija „Syriza“ ir kartu su dešiniųjų partija „Nepriklausomi graikai“ pradėjo „daryti tvarką“. Pirmiausia pažadėjo baigti „diržų veržimosi“ politiką – suprask, užteks taupyti, metas švesti. Paskui prabilo apie tai, kad nori peržiūrėti Graikijos skolas – suprask, ne norim grąžinti. Tačiau naujosių graikų valdžios lyderiai patys supranta, kad be ES pinigų Graikijai būtų galas. Taip, su Rusija juos sieja daug ideo-loginių bendrumų (o kas gali paneigti, kad ir pinigėlio grąžaus iš ten buvo graikams pamėta – juk Sovietų sajungos įdirbis finansuoti komunistines Vakarų Europos partijas neprapuolė veltui), tačiau kai Briuselyje susirinko 28 ES šalių užsienio reikalų ministrai, kad apsvarstyti sankcijų Rusijai klausimą, Graikija nevetavo nutarimo sankcijas testi (paaiškėjo, kad daug kas Rusijoje dėl to labai nusivylė). Galbūt tokį graikų sprendimą lėmė ne pinigai, bet noras pademonstruoti Rusijai, kad Graikija neketina būti nuolankia tarname? Tokia mintis kyla prisiminus ir nesenai žiniasklaidoje pasirodžiusi studiją apie tai, kaip Rusijos patiketiniai ir įtakos agentai, dėdami visas pastangas, kad suburtų Rusijai prijaučiančiu

Šiandien“ – sakė Prezidentė.

Tačiau kitu atveju Graikija palaikė Rusiją – kai Europos Taryba, vienijanti 47 valstybes, nutarė atimti Rusijai balansimo teisę dar kuriam laikui (pernai atimta už tai, kad Rusija įvykdė agresiją prieš Ukrainą), Graikija kartu su kelios kitomis šalimis nepalaikė šio sprendimo. Ypač nustebino tai, kad tarp nepalaikančių šalių buvo ir Olandija (na, tokį Olandijos palaikymą Rusija galima paaiškinti tik viena priežastimi – matyt, olandai nenori užkirsti kelio Malaizijos oro linijų lėktuvui, kurį numušė rusų separatistai, nebaigtam tyrimui).

Vis dėlto laikas parodys, kaip Graikija spręs savo skolų problemas, kartu padėdama Rusijai skaldyti ES – didžiausia tikimybė, kad komunistinė graikų valdžia bandys išspausti naudos ir iš ES, ir iš Rusijos. Deja, nei kiek ne mažesnė tiki mybė, kad komunistai galiausiai „nuvairuos“ Graikiją į tokias seklumas, jog šalyje bus prieita iki karinio perversmo, koks buvo 1967 metais.

Gintaras MARKEVIČIUS

Sveikiname

Garbingo 75-ojo jubiliejaus proga sveikiname būvusį Irkutsko srities Sibiro Usoles rajono tremtinį Vytautą Stasnislovą KURMILAVIČIŪ.

Linkime stiprios sveikatos, sėkmės, šviesių minčių ir ilgų gyvenimo metų.

LPKTS Kauno filialas

Gražaus jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname Laimutę KRUGLAITĘ-BRIEDIENĘ. Linkime kantrybės, dviemos ramybės ir sveikatos.

Likimo draugai – Mažoji Lietuva Irkutske, LPKTS Šiaulių filialas

Jubiliejaus proga sveikiname LPKS Mažeikių skyriaus rėmėją Kęstutį KAZLAUSKĄ. Linkime sveikatos, energijos, prasmingų darbų ir džiaugsmingų akimirkų.

LPKS Mažeikių skyrius

Naujos knygos

Antrasis knygos gimimas

Perėjes Archangelsko lagerių pragara

„Traukinys rieda į amžinastį“, taip pavadinta Stasio Jameikio knyga apie pirmają – 1941-ųjų Lietuvos žmonių deportaciją, siaubingas jų gyvenimo ir priverstinio katorgiško darbo sąlygas, patyčias ir sovietų vykdomą nužmoginimo programą. Jos autorius – buvęs Archangelsko lagerių politinis kalnys, per stebuklą išlikęs gyvas, grįžo į Tėvynę ir paraše knygą apie tikrąjį žmonių kankinimą sovietiniuose lageriuose.

Knygos viršelį puošianti nuotrauka akivaizdžiai byloja jos turinį – surūdiję traukinio bėgiai, vedantys į tamsą, nežinią, nebūtų... Ir užrašas „Traukinys rieda į amžinastį“... Pirmas knygos leidimas datuojamas 1994 metais. Po 20 metų, šiek tiek papildyta, knyga išleista antrą kartą. Tai skola tiems, kurie anksčiau negalėjo leidinio įsigytį, ir dovanajau nimui. Gaila, kad jos autorius jau nevarčys naujam gyvenimui prikeltos savo knygos. Jis paliko šį pasaulį 1990 metais.

S.Jameikio prisiminimai unikalūs. Autorius įtaigiomis spalvomis tapo kruviniausias 1941–1945 metų sovietiniuose lageriuose siautėjusias tragedumo apraiškas ir uolių valdžios pakalikų žvėrišką elgesi su nuteistaisiais.

Areštas, kelionė į nežinią

Lietuvoje 1941 metų birželio 14-oji buvo eilinė diena, o toli nuo Lietuvos, Maskvoje, jau buvo subrandintas Stalino planas, kaip nauju lietuvių „derliumi“ papildyti Sibiro tremtinį ir koncentracijos lagerių kontingentą. „Ir mano vadovaujamame kolekyte

(Sveikatos apsaugos liaudies komisariate) birželio dienomis buvo neramu, – rašo S.Jameikis. – Čekistai grąžino mane iš įstaigos į namus ir tris valandas paskyrė bevaisei kratai. Davė pasirašyti oficialų dokumentą dėl tremties, leido suprasti – laikas rengtis. Gatvėje priešais paradines duris tebestovėjo sunkvežimis, į kurio kebulą įsodintas, ginkluotos palydos apsuptyje, atsidūriau Naujosios Vilnios geležinkelio stotyje.“

Pagaliau traukinys sustojo
Birželio 22-osios vidurnaktį traukinys sustojo Karelijoje, Medviežegorsko geležinkelio stotyje. Buvo išlaipinta apie 1500 vyrų. Už devynių kilometrų nuo geležinkelio stoties, prie Onegos ežero, atgabentų laukė koncentracijos lageris. „Jeinančių į jį buvo daroma krota, – rašo S.Jameikis. – Jos metu iš visų atimti asmeniniai daiktai: pinigai, žiedai, laikrodžiai, net fotografijos. Kad niekas neprisimintų, kuo buvo.“ Atvežtieji, matyt, siutino lagerio prižiūrėtojus ir kitus pareigūnus, nes visi spindėjo kultūros, europietiškos civilizacijos švesa. Tai perspektivi ir daug žadanti Lietuvos ateitis: L. Maziliauskas, V.Kastonaitis, J.Laurinaitis, J.Čivilis, J.Masiliūnas, S.Dumčius (Seimo nario prof. A.Dumčiaus tėvas), A.Narkevičius ir kiti.

Katorgos pradžia

Puksaozero archipelago barakai buvo pirmosios sunkios kelionės pabaiga. Ar ilgam čia teks glaustis, niekas nežinojo. Ketvirtasis OLPas (otdelnyj lagernij punkt) tapo lietuvių namais.

(keliamas į 8 psl.)

Pabaiga.
Pradžia Nr. 03 (1121)

Mokytojas Stasys Ankevičius pasakojo, kad buvę artimi dr. Vinco Kudirkos bičiuliai, praėjus trejiems metams po jo mirties, sukrutė atvežė iš Vilniaus prie jo kapo pastatyti paminklą, tačiau kapo kauburėlis jau buvo išsilyginės, ir tiksliai palaidojimo vieta užmiršta. Vienas prisiminė, kad užkašant karštą į duobę buvo įmesetas metalinis vainikas. Kasinėjant jis buvo surastas. Tokiu būdu surasta ir tiksliai palaidojimo vieta. Tačiau 1903 metų pavasarį rusų valdžia vandališkai kapą išniekino – policijos viršininko įsakymu iškapotas Jame iškaltas „Tautiškos giesmės“ ketureilis. Ši juoda darbą atliko naktį, kad niekas nepastebėtų. Sovietiniai metais partokratai, lyg pasityciandomi iš dr. Vinco Kudirkos, greta jo kapo, nepalikdam jokio takelio, palaidojo sovietinius aktyvistus.

Kapo atnaujinimo darbai prasidėjo su Lietuvos atgimimu – 1989-ųjų vasarą. 1990 metų birželį ant kapo buvo uždėtas antkapis ir pastatyta akmeninė plokštė su atkurtais „Tautiškos giesmės“ žodžiais. Paminkle iškapotų žodžių vieta palikta tuščia, kad primintų Rusijos priespaudos metus.

I miesto centrą važiavome per Šešupę nutiestu gelžbetoniniu tiltu. Jis pradėtas statyti minint Lietuvos Nepriklausomybės 20-metį. Prisimenant garsiąjį V. Kudirkos satyram „Lietuvos tilto atsiminimai“ jis turėjo būti pavadintas Vinco Kudirkos vardu, jo turėkluose buvo įmontuoti du skulptoriaus Juozo Zikaro sukurti V.Kudirkos bareljefiniai atvaizdai. Eismas per tiltą pradėtas 1939 metų birželio mėnesį, tačiau oficialus atidarymas buvo atidėtas. Užklupo okupacija. Sovietų okupacinė valdžia stengėsi iš žmonių atminties ištinti tautines vertėbes. Naikintas ir Vinco Kudirkos atminimas. Buvo nuimti ir paminkliniai bareljefai. Tiltas pavadintas mums svetimo raudonarmiečio V. Zimino vardu. 1988 metais tiltui grąžintas Dr. Vinco Kudirkos vardas, o 1996 metais, minint satyros „Lietuvos tilto atsiminimai“ 100 metų sukaktį, vietos klebonas kananinkas Donatas Jasulaitis jį iškilmingai pašventino.

Ir štai pagaliau miesto centrinėje aikštėje išvydome builojantį Vinco Kudirkos paminklą, kuris buvo pastatytas prieš namelį, kuriame daktaras Vincas Kudirkas gyveno atskirėlis iš Šakių. Paminklo pastatyto darbus atliko artimas paminklo autorius skulptoriaus Vinco Grybo pagalbininkas,

Vinco Kudirkos keliais

vadintas auksinių rankų meistru, Pranas Mikutaitis. 1934 metų birželio 10 dieną jį atidengė iš Kauno atvykęs Prezidentas Antanas Smetona. Prezidentas atidengdamas paminklą paskelbė, kad nuo šiol Naumiesčio miestas pavadinamas Kudirkos Naumiesčiu. Paminklą pašventino vyskupas Mečislovas Reinys, vėliau taip Vilniaus vyskupu ir Sibiro gulagų kankiniu. V. Kudirkos paminklas vaizduoja ekspresyvų Kudirką, pakelta dešine ranka šaukiantį keltis, keltis dirbtį Lietuvos labui. Kairėje rankoje – jo leistas „Varpas“. Žemesnėje figūros dalyje relijefo forma pavaizduota Kudirkos vėlė, skambinanti Laisvės varpu – kelkite, kelkite, kelkite... Priešinga paminklo pusė vaizduoja Kudirką kalėjime. Vakariname šone – Vinco Kudirkos sukurto Lietuvos himno žodžiai, o rytiname – chrestomatiniės, gilių prasmę turinčios jo kūrybos eilutės: „Jeigu audra ištikus verstu stulpą vieną iš tų, kurie prilaiko jūsų namo sieną, – namas negrius, iš baimės jūs neislakstykit, tik vieton ano stulpo tą pačią dieną tuo kitą statykite.“

Muziejaus vadove tapusi lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja Natalija Manikienė rūpinosi surinkti dr. Vinco Kudirkos palikimą. Idėja pastatyti muziejų kilo inžinieriui statybininkui Zenonui Grigošaičiui. 1991 metais įsteigtas V.Kudirkos fondas naujam muziejui statyti. Pastatą suprojektavo architektas Audrius Ambrasas. 1993 metais prasidėjo jo statyba toje vietoje, kur priešpaskutiniai savo gyvenimo metais Vincas Kudirkas sukūrė „Tautišką giesmę“. Dr. Vinco Kudirkos muziejus atidarytas 1998 metų gruodžio 5 dieną, švenčiant Lietuvos himno sukurimo 100 metų jubiliejų. Jį atidarė tuometinis LR Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis, o pašventino Vilkaviškio vyskupas Juozas Žemaitis.

Įėjus į muziejų pirmiausia į akis krito Audrius Tamošaičio sukurtą simbolinę mozaiką „Varpas“. Iš karto pajutome čia alsuojančią didžiojo varpininko, lietuviybės ugdytojo dr. Vinco Kudirkos dvasią. Muziejuje apžiūrėjome miesto istorijos įvairių laikotarpių eksponatus, prisiminėme šio krašto šviesuolių nuveiktus didelius darbus, statant laisvos Lietuvos rūmą. Ryškiomis spalvomis atskleista ir dr. Vinco Kudirkos asmenybė, jo kūrybinė veikla.

Sekime dr. Vinco Kudirkos keliu. Papuoškime gyvenimą Tėvynės meilės ir savo kilnių darbų vainiku.

**Zigmas TAMAKAUSKAS,
LPKTS tarybos narys**

Laisvės kovotojas Žaibas

Vaclovas Voveris gimė 1922 m. vasario 17 d. Trakų apskritys Onuškio valsčiaus Bakaloriškių kaime. Daugiauvaikėje darbštcių ūkininkų Viktorijos ir Andriaus Voverių šeimoje augo devyni vaikai: penkios dukterys ir keturi sūnūs. Vaclovas buvo jauniausias iš sūnū. Mokytis jam sekėsi, tačiau pavyko baigti tik šešis pradžios mokyklos skyrius, nes reikėjo pavaduoti sergantį tėvą – tuo metu Vaclovas buvo vienintelis namuose likęs vyras. Šeima turėjo 15 hektarų nederlingos Dzūkijos žemelės. Boleslovas gyveno Latvijoje, Vladas tarnavo kariuomenėje, Jonas jau buvo miręs. Vaclovui teko ir žemę arti, ir statybininku dirbtis, nes Voverių šeima tuo metu statėsi naują namą vienkiemyje. Tėvui susirgus, statybos sustojo. Vis dėlto 1936 metais namas buvo baigtas, iškastas šulinys, užveistas sodas, pastatytas kluonas, tvartai, kiti trobesiai.

Vokiečių okupacijos metais Vaclovas kartu su kitais kaimo vyrais saugojo giminėj Bakaloriškių kaimą nuo plėšikaujančių sovietinių diversantų. Raudoniesiems partizanams 1943 metų gruodį Smaliuose nužudžius Voverių giminaičius Joną Voverį ir jo nepilnametį sūnū, Vaclovas kartu su Jonu Kazlauskui, Stasiu Kukliu, Jonu Dambrausku ir kitais kaimynais iš Bakaloriškių įkūrė kaimo savigynos būrį. Turėjo ginklų, kuriuos 1941 metais traukdamiesi sovietai miške buvo palikę visą sunkvežimi. 1944 metų balandžio 12 dieną raudonieji partizanai sudegino 40 sodybų Bakaloriškių kaime ir nužudė keletą žmonių. Jų užpuolimas buvo toks netiketas, kad Bakaloriškių savisugininkai iš pradžių sutriko, o vėliau, jau atsipeikė, ėmė banditus vytis; gerokai jiems ipliekė. Tie paniškai traukėsi į savo ištvā Rūdninkų giroje, nesitikėjė iš kaimiečių tokio atkirčio.

Nesvyruodamas pasirinko Laisvės kovą

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai, raudonieji partizanai tapo sovietų valdžios atstovais ir savo kerštą nukreipė į žmones, ginančius tėviškę. Vaclovas suprato, kad jam likti namuose pavojinga ir nesvyruodamas pasirinko mišką. Jo pasirinkimą sustiprino ir dar vienas įvykis, kai vos tik sovietams ižengus į Lietuvą buvo paskelbta vyrių mobilizacija į okupacinę kariuomenę. Brolių Vladas ir Vaclovas Voveriai nutarė svetimiesiems netarnauti. 1944 metų rugpjūtį,

Vaclovui pjaunant avižas netoli namų, Voverių sodyba buvo apsupty enkavedistų. Vaclovas pasileido bėgti į mišką, tačiau enkavedistai pradėjo šaudyti iš visų pusų ir jį sunkiai sužeidė. Jam pavyko pasislėpti tankiuose krūmuose. Tik vėlai vakare, kai enkavedistai pasitraukė, jis gerokai nukraujavęs grįžo į namus. Čia buvo rūpestingai sutvarstytas ir išvežtas į Varėnos ligoninę. Ten padarė operaciją ir jis pasveiko. Grįžęs iš ligoninės Vaclovas buvo galutinai susiformavęs Lietuvos laisvės kovotojas.

Supratęs, kad namie likti pavojinga, Vaclovas 1944 metų rugsėjo 1 dieną išėjo partizanauti. Iš pradžių sutelkė 20 partizanų būrį iš buvusių kaimynų Jono Kazlausku, Vytauto Kuzmicko ir kitų, dalyvavusių savisaugos būryje ir jau patikrintų kautynėse. Vėliau būrys, veikęs Alytaus apskritys Daugų ir Alovės valsčiuose, padidėjo iki 50 ir 70 kovotojų ir buvo pavadintas Geležinio Vilko vardu. Jam vadovavo Vaclovas Voveris-Žaibas.

1944 metų lapkričio 25 dieną enkavedistai areštavo tėvą Andrių Voverį ir abi Žaibo seseris – Vandą ir Eleonorą. Mamos Viktorijos Voverienės tą dieną namuose nebuvo ir ji aresto išvengė. Voverių sodybą enkavedistai padegė. Tėvą

su dukterimis uždarė Trakų kalėjime. 1945 metų ankstyvą pavasarį Andrius Voveris, neatlakęs kankinimų Lukiškių kalėjime, reikalaujant išduoti sūnus Vladą ir Vaclovą, tardymo metu mirė ar buvo nukankintas. Seserims Eleonorai ir Vandai Voveriems bylos nesudarę, bet Lukiškėse išlaikę iki 1945 metų spalio 25 dienos, išeido. Abi prisiglaudė pasavo seserį Marytę, nors jি gyveno su mažais vaikais viename kambarėlyje. Vėliau abi seserys išėjo į pasaulį ieškoti darbo ir duonos.

Genialus partizaninės kovos strategas

1945 metų gegužę būrys taupo Dzūkų, nuo 1946 metų saušio – Merkio (vėliau Kazimieraičio) rinktinės dalimi. Kartu su pavaduotoju Ričardu Golsteinu-Lordu būrio vadu 1946 metų liepos 30 dieną susitiko su Daugų sovietų įgulos viršininku mjr. Buiko ir įteikė jam reikalavimus nevežti žmonių į Sibirą ir nesodinti politinių kalinį į kalėjimus. 1947 metų rugsėjo 24–25 dienomis Vaclovas Voveris-Žaibas dalyvavo Dainavos apygardos partizanų posėdyje. 1948 metų lapkričio 10 dieną Dainavos apygardos vado Adolfo Ramanauskos-Vanago įsakymu Nr. 15 pa-skirtas Dainavos apygardos Kazimieraičio rinktinės vadu.

Kartu éjo ir Dainavos apygardos vado pavaduotojo pareigas.

Partizanai savo vadu Žaibu pasitikėjo, nes jis buvo veiklus, sumanus ir drąsus. Vaclovas Voveris-Žaibas vadovavo 28 kautynėms, per kurias buvo nukauta apie 300 sovietų įgulos kareivių, per 40 karininkų ir stribų. Didžiausios kautynės įvyko 1945 metų vasario 7 dieną Trakų apskritys Onuškio valsčiaus Migučionių kaime. Tada Juozo Matukevičiaus-Vilko vadovaujamas partizanų junginys, kurį sudarė Vaclovo Voverio-Žaibo ir Jono Dambrausko-Siaubo partizanų būriai, keliais valandas kovësi su NKVD vidaus kariuomenės 25-ojo šaulių pulko kareiviais. Kautynėse buvo nukauta 12 (kitais duomenimis – 15) enkavedistų. 1945 metų vasario 23 dieną Vaclovo Voverio-Žaibo vadovaujami partizanai prie Alytaus apskritys Daugų valsčiaus Kančėnų kaimo surengė pasalą įsisiautėjusiems Daugų stribams ir 9 jų nukové. 1945 metų birželio 14 dieną Alytaus apskritys Alytaus valsčiuje apsupti partizanai kovësi Varčios mūšyje, iš kuriojiems pavyko pasitrauktis nedideliais nuostoliais. 1946 metų lapkričio 15 dieną prie Alytaus apskritys Daugų valsčiaus Purvelių–Rakatanskų kaimų jie sunaikino visą 18 asmenų Daugų sovietinę įgulą, tarp jų ir MVD Daugų valsčiaus poskyrio viršininką. 1948 metų gegužés 8 dieną Alytaus apskritys Alytaus valsčiaus Staniuliškių kaimė laimėjo kautynes prieš stribus. Tu pačių metų spalio 27 dieną Trakų apskrityje netoli Onuškio surengė pasalą ir susprogdino sunkvežimį su 19 Onuškio valsčiaus sovietinės įgulos kareiviu.

MGB agentų klasta

Vaclovas Voveris-Žaibas buvo tikras karys, genialus partizaninės kovos strategas, tačiau prieš klastą ir jis pasirodė bejėgis. MGB agentams Kostui Kubilinskui-Varnui ir Algirdui Skinkui-Rytui išdavus apygardos vadavietę, 1949 metų kovo 7 dieną Alytaus apskritys Daugų valsčiaus Kalesninkų miške MGB vidaus kariuomenės 34-asis šaulių pulkas vykdė karinę-čekistinę operaciją. Jos metu sunaikinti 2 Dainavos apygardos štabo bunkeriai – prie Žemaitėlių kaimo ir Jotiškių kaimo. Vie name – Dainavos apygardos štabo – bunkeryje MGB agentai Rytas ir Varnas nušovė miegančią Benediktą Labėną-Kariūną, Šarūno rinktinės vadą,

nuo 1948 metų lapkritį laikinai ējusį Dainavos apygardos vadu pareigas. Kitame – Kazimieraičio rinktinės štabo – bunkeryje žuvo 4 partizanai: Jonas Kazlauskas-Šermukšnis, Kazimieraičio rinktinės Geležinio Vilko tėvėnijos būrio vadas, Viktoras Kazlauskas-Vanagas, Kazimieraičio rinktinės ir Geležinio Vilko tėvėnijos štabo viršininkas, Petras Šilanskas-Labutis ir Vaclovas Voveris-Žaibas, Dainavos apygardos vado pavaduotojas, Kazimieraičio rinktinės vadas.

Už saltakraujiškai miegančių nužudyta Kariūnų ir išduotą Žaibo vadavietę, kurioje žuvo keturi partizanai, Lietuvos duobkasiai Kostui Kubilinskui dosniai atseikėjo Judo sidabrinį – 7300 rublių...

Lioninas Baluukevičius-Dzūkas, apgailėdamas savo brangiausią bendražygį Vaclova Voveri-Žaibą ir išreikšdamas panieką bei neapykantą išdavikams, dienoraštyje rašė: „Žaibe, mielas Žaibe, nejaugi tu žuvai? Nejaugi tau buvo lemta žūti dabar, kai mes kaip tik labiausiai esame tavęs reikalingi? Žiūriu pasilenkės į bunkerio duobės gilumą, tyrinėjų ir stengiuosi išsivaizduoti, kaip vyko ši balsi tragedija. Ir aš, rodos, matau tave, Žaibe, svaidantį pro bunkerio angą granatas. Tu paskutinį kartą nurodai vyrams, ką reikia darysti. Tai tu buvai tas, kuris išsiveržė į viršų su pragaru ir kovési! Koks baisus turėjai būti savo priešams! Žaibe, brangus Žaibeli, tavęs jau néra... Ir mano viduje kaupiasi didžiulė neapykanta išdavikams. Prakeikti niekai ir bailiai! O, jeigu jūs mums patektute į rankas! Ištisus savo gyvenimo metus atiduotume, kad galėtume akis į susitikti. Pajaustumė ant savo kailio, kaip miršta išdavikai.“

Žuvusiųjų palaikai buvo niekinami MGB Alytaus apskritys skyriaus kieme. Jų užkasimo vieta nežinoma. 1950 metais Vaclovas Voveris-Žaibas apdovanotas visų laipsnių Laisvės Kovos Kryžiaus (su kardais ir be kardų), jam su teiktas Laisvės kovos karžygio garbės vardas. 1997 metų gruodžio 22 dieną Vaclovui Voveriui-Žaibui pripažintas kario savanorio statusas, Lietuvos Respublikos Prezidento 1997 metų lapkričio 20 dienos dekretu suteiktas Vyčio Kryžiaus 1-ojo laipsnio ordinis (šiuo metu – Vyčio Kryžiaus ordino Didysis kryžius), Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 1998 metų gegužės 13 dienos įsakymu – kapitonu laipsnis (po mirties).

Gintaras LUČINSKAS

ILSÉKITÈS RAMYBËJE

Alfonsas Daunys
1917–2015

Gimė Utenos aps. Tauragnų valsč. Maleckozemio k. 1948 m. jo tėvai buvo ištremti į Krasnojarsko kraštą. Alfonsui pavyko išsislapstyt Lietuvoje, prisdengus svetima pavarde. 2001 m. jis istojo į LPKTB Šiaulių skyrių. Buvo visuomeninis korespondentas, dirbo politinį, švietėjišką darbą. Parašė daug straipsnių spaudoje iš partizanų, buvusių politinių kalinių ir tremtiniių gyvenimo.

Palaidotė Šiaulių r. Ginkūnų kapinių tremtiniių sektoriuje.

Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

LPKTB Šiaulių skyrius

Jonas Bigaila
1946–2015

Gimė Mažeikių r. Pievėnų k. ūkininkų šeimoje. 1951 m. šeima su trimis vaikais buvo ištremta į Krasnojarsko sr. Krasnaturansko gyvenvietę. 1959 m. šeima grįžo į Lietuvą. Jonas igijo traktorininko, vėliau kombainininko specialybę. Grįžęs iš kariuomenės įsidarbino Radviliškyje vairuotoju kranininku. 1969 m. vedė. Gyveno Rozalime, vėliau – Klovainiuose. Dirbo įvairius darbus. Gynė Lietuvos Laisvę Sausio 13-ąją, dalyvavo Baltijos kelyje. Buvo aktyvus patriotinių renginių dalyvis. Užaugino penkis vaikus.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną Emiliją, vaikus, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Pakruojo filialas

Birutė Misiūnaitė-Rimienė
1930–2015

Gimė Radviliškio r. Mediniškių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. kartu su tėvais ištremta į Krasnojarsko kr. Partizansko r. Beriusuko k. Sunkiai dirbo plukdydama rąstus Manos upe. Vėliau išmoko siūti ir dirbo siuvykyloje. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Ištekėjo už bendro likimo draugo Vytauto, apsigyveno Panevėžyje. Dirbo visuomeninio maičiimo įmonėse. Užaugino dukterį ir sūnų. Buvo aktyvi LPKTS Panevėžio filialo ir TS-LKD narė. Ilgametė seniūnė, tarybos narė, aktyviai prisidėdavo prie įvairių renginių organizavimą ir jamžinimo darbų.

Palaidota Panevėžio Ramygalos gatvės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukterį, sūnų, vaikaites ir artimuosius.

LPKTS Panevėžio filialas

Vidmantė Malaškevičiūtė-Keršulienė
1957–2015

Gimė Karagandos sr., Kazachstane, politinių kalinių Veronikos ir Alfonso Malaškevičių šeimoje. Aktyvi LPKTS Alytaus filialo narė, Lietuvos patriotė. Su savo vaikais buvo sukūrusi šeimos ansamblį.

Nuoširdžiai užjaučiame tévelį, vyra, vaikus ir visus artimuosius.

LPKTS Alytaus filialas

Vasario 15 d. (sekmadienį) kviečiame į Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimą Kruonio miške

17 val. šv. Mišias Kruonio bažnyčioje aukos vyskupas Juozapas Matulaitis, giedos Lietuvos nacionalinės filharmonijos solistas Danielius Sadauskas.

18 val. iš Kruonio miestelio aikštės į mišką, kur užkasti 1946 metų vasario 15-osios naktį žuvę trys Lietuvos partizanai, padudės iškilminga eisena su vėliavomis, deglais, žvakėmis ir gėlėmis.

Prašome nepamiršti šiltai apsirengti ir apsiauti, pasiimti žvačių, deglų, vėliavų ar vėliavėlių.

Organizatoriai: Kaišiadorių rajono savivaldybė, Lietuvos politinių kalinių ir tremtiniių sąjunga, Kaišiadorių vyskupijos kurija, Kruonio kultūros centras, Kruonio gimnazija.

Teirautis tel. (8 346) 47 373, 8 682 65 678, 8 615 29 907.

Žvaigždėtosios valandos kovoje prieš okupantą ir tautos dvasios pavergimą

Minime monsinjoro prelato Alfonso SVARINSKO 90-iasios gimimo metines
(straipsnio ištraukos)

Kūrė gyvają Bažnyčią

Pirmai kunigo Alfonso Svarinsko darbo vieta, 1956 metais grįžus iš kalėjimo, buvo Kulautuva. Čia kunigauti jį pakvietė kunigas Gustavas Gudanavičius.

Kun. Alfonsas Svarinskas,

kaimo vaikas, tėvų išmokytas visų ūkio darbų, nuo pat pirmųjų dienų ėmėsi tvarkyti Kulautuvos bažnyčią ir jos aplinką. Lageryje išgydė ne tik felčerio, bet ir elektriko specialybę, sutvarkė bažnyčios apšvietimą ir su kulautuviškiu Vytautu Kaunecku virš bažnyčios durų pritvirtino kryžių su Nukryžiuotuoju. Supratęs, kad būtina kurti gyvąjį Bažnyčią, aplankė visus parapijiečius ir jų padedamas gražiai sutvarkė bažnyčios aplinką. I tvarkymo darbus kvietė parapijiečius atlvesti ir savo vaikus, pratinti prie darbo. Po dienai numatyta padaryti darbų, visi talkininkai – ir kunigai, ir zakristijonas, ir parapijiečiai – susėsdavo ant pievelės pasikalbėti, padainuodavo gražių lietuviškų dainų. I talkas bažnyčios gražinimui kaskart ateidavo vis daugiau žmonių, bažnytėlė pilnėjo. Kunigas su tėvais susitarėdavo, kad leistų savo vaikus patarnauti šv. Mišiose. Suvaikais gražiai sutardavo, netgi futbolą pasparydavo. Greitai visi Kulautuvos vaikai pažinojo savo kunigelį. O jis juos akino gerai mokytis, kad taptų tikrais lietuvių. Laikui bégant kunigas iniciavo sekmadienines šv. Mišias pamaldas moksleiviams.

Kulautuvos sanatorijos vyr. gydytojai Rūtai Čaikauskaitė-Damarackienei, aršiai komunistei ir karjeristei, užkliuvo, kad miestelio žmonės pradėjo lankytis bažnyčią. Pasiplėjos pagiežingi skundai Religijos reikalų igaliotiniui su prašymais kuo greičiau uždarysti Kulautuvos bažnyčią. Jai pritarė ir Kulautuvos vykdomojo komiteto pirmininkas, iš Gruzijos atsibastęs komunistas Gangavševas, nuolat skundęs kunigą KGB.

1956 metais, prasidėjus

Vengrijos sukilimui ir sovietų kariuomenei įžiauriai numalšinus tankais ir kartuvėmis, Kulautuvos kunigai organizavo procesiją Vengrijos sukilimui paremti, už žuvusiuosius Vengrijos laisvės gynėjus buvo aukojamos šv. Mišios Kulautuvos bažnyčioje. Kulautuvos mokyklos mokytoja Stasė Jasiniūnaitė, rašytoja, lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja, lankiusi bažnyčią ir nešiojusi kryželį ant kaklo, buvo M. Gedvilo, tuometinio švietimo ministro, atleista iš darbo, be teisės įsibabinti mokykloje, o kunigas A. Svarinskas pradėtas aktyviai kagėbistu ir jų talkininkų sekti.

1957 metų gruodžio 27-ają, antrają šv. Kalėdų dieną, jo namuose atlikta krata ir iš namuose buvusių knygų kelios konfiskuotos. Supratęs, kad Kulautuve likti pavojinga, vysku po Pranciškaus Ramanausko patartas, A. Svarinskas persikėlė kunigauti į Betygalą.

Ir ten pradėjo kurti gyvąjį Bažnyčią. Ją gausiai lankė moksleiviai. Kolūkio pirmmininkodvduktės, gražiai pasipuošusios, visuomet eidavo šalia Kryžiaus bažnytinėse procesijose, Kryžių nešdavo irgi Betygalos mokyklos moksleivis. Per šv. Velykas Betygalos bažnyčia buvo pilna žmonių, procesijoje dažnavo daug moksleivių. (...)

Antrają Velykų dieną kunią A. Svarinską KGB suėmė. 1958 metų balandžio 12 dieną buvęs jo kankintojas, sadistas Leonardas Martavičius, dabar jau tapęs KGB pulkininku, pasiraše įsakymą suimti Betygalos kunigą Alfonsą Svarinską „dėl jo nusikalstamos antisovietinės veiklos, turint pakankamai duomenų, kad Svarinskas savo namuose saugojo antitsovietinė nacionalistinio turinio literatūrą, pravedinėjo antisovietinę agitaciją“ (Mons. A. Svarinskas. Ten pat, p. 193).

Ši kartą ji tardė KGB vyr. ltn. V. Liniauskas. Iš tėvų namų Kadrėnuose saugumiečiai paėmė 13 knygų, tarp jų ir A. Šapokos „Lietuvos istoriją“, išleistą 1936 metais. 1958 metų liepos 7 dieną įvyko Aukščiausiojo teismo baudžiamųjų bylų teismine kolegija, kurių pirmininkavo Genrikas Zimanas, ir už tas 13 knygų, kurios tapo pagrindiniai įkalčiai, ir pagal įgaudintų Bažnyčios šnipų paliudijimus, kunigą A. Svarinską vėl nuteisė šešeriems metams pataisos darbų kalėjimo.

Iš Mordovijos kalėjimo kunią Alfonsą Svarinską išleido 1964 metų balandžio 9 dieną. (keliamai į 7 psl.)

2015 m. vasario 6 d.

Tremtinys

Nr. 5 (1123)

7

Žvaigždėtosios valandos kovoje prieš okupantą ir tautos dvasios pavergimą

(atkelta iš 6 psl.)

Tikinčiųjų ir pilietinių teisių gynėjas

Mons. Alfonsas Svarinskas išliko savimi, „nepataisomu“, ištikimu mokytojų įskieptiems idealams ir savo įsitikinimams. GULAGO sistemos kalėjimai jį tik sustiprino. Mons. A.Svarinskas, grįžęs iš kalėjimų, tapo legendiniu kovotoju prieš okupacinių režimą, jau įsitikinęs, kad blogio ideologiją gali įveikti tik gėrio ideologija.

1964–1971 metais jis kuni-gavo Miroslave, 1971–1976 metais Igliukos parapijoje, 1976–1983 metais Viduklėje. Visur, kur tik jis kuni-gavo, ne-bijojo skelbtis tiesos žodžio. Nuo 1972 metų, kai buvo pradėta leisti „Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika“, drąsiai įsiliejo į leidybos procesą – ra-sė straipsnius, ją platino.

1978 metais kartu su kitais įkūrė Tinkinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetą. Komiteto nariai ir jis pats paraše šimtus

pareiškimų Sovietų sąjungos ir Komunistų partijos vadovams dėl Bažnyčios, tikinčiųjų ir piliečių teisių pažeidinėjimų Lietuvoje. Juos lydėdavo tūkstančiai Lietuvos žmonių parašų.

1983 metais Alfonsas Svarinskas vėl buvo suimtas. 1988 metais, tarpininkaujant JAV prezidentui Ronaldui Reiganui, iš kalėjimo ištremtas į Vokietiją be teisės grįžti į Lietuvą. (...)

Lietuvai atkūrus nepriklau-somybę, grįžo į Lietuvą. 1990–1992 metais buvo kardinolo Vincento Sladkevičiaus kanceris; 1991–1992 metais – Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos (Atkuriamojo Seimo) narys, 1991–1995 metais – Lietuvos kariuomenės kapelionas, dimisijos pulkininkas. Nuo 2000 metų – Ukmergės Šv. Apaštalų Petro ir Povilo parapijos rezidentas, Lietuvos partizanų vyr. kapelionas. Apdovano-tas Pirmojo laipsnio Lietuvos Partizanų žvaigžde ir Vyčio Kry-

žiaus 3-iojo laipsnio ordinu.

Mons. prelatas Alfonsas Svarinskas mirė 2014 metų lie-pos 17 dieną. Iki pat gyvenimo pabaigos mons. prelatas Alfonsas Svarinskas išliko nenuilstančiu kovotoju už lietuvių tau-tos dvasios vadavimą iš paverg-to proto vergijos.

Šviesuolis išėjo. O jo šviesa pasiliuko. Ji skrodžia tamsą. Ir ją sklaido, skaidrindama ir žmonių protus. Ir ne tik tų, kurių asmeniškai pažinojo mon-sinjorą, bet ir tų, kurie su jo veikla ir gyvenimo žygdarbiu susipažino spaudoje, skaitė jo knygą, girdėjo apie jį iš savo draugų ir pažiastamų. Kunigo monsinjoro Alfonso Svarinsko gyvenimo ir kovos prieš paver-gėjus pavyzdys visais laikais darė įtaką doriausių lietuvių mintyse ir širdyse, sustiprinda-mas juos gyvenimo kelyje, pa-guosdamas sunkioje kovoje prieš blogi ir įkvėpdamas testi-jos gyvenimo žygdarbi.

Prof. Ona VOVERIENĖ

Skelbimai

Vasario 12 d. (ketvirtadienį) 15 val. Vytauto Didžiojo karo muziejus (K. Donelaičio g. 64, Kaune) kviečia į Juozo Kalinausko ir Linos Kalinaus-kaitės autorinių darbų parodos „Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia...“ atidarymą ir šventinį Vytauto Didžiojo uni-versiteto Muzikos akademijos studentų koncertą, skirtą Lie-tuvos valstybės atkūrimo die-nai ir Vytauto Didžiojo karo muziejaus 94-osioms įkūrimo metinėms paminėti.

Renginys nemokamas.

Vasario 14 d. (šeštadienį) 14 val. Lietuvos politinių kalinii ir tremtinių sajungos salėje (Laisvės al. 39, Kaune) aso-ciacija „Kauno senjorai“ kviečia į Lietuvos Valstybės atkūrimo dienos minėjimą ir susitikimą su TS-LKD PKTF kandidatais į Kauno m. savivaldybės tarybą.

Koncertuos asociacijos „Kauno senjorai“ dainų klubas „Pinija“ (vad. Vytas Brušnus).

LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) veikia Kauno mie-sto skiaučių klubo narių: Dan-guolės Bingeliénės, Vitalijos Krivickienės ir Reginos Marcin-kevičienės, darbų paroda. Ma-lonai kviečiami apsilankysti.

Vasario 10 d. (antradienį) 15 val. Kėdainių rajono savival-dybės Mikalojaus Daukšos viešojoje bibliotekoje (Didžiosios Rinkos aikštė 11) vyks knygos „...Peryventų jausmų atogarasis“: partizano Balčio dienoraštis, laiškai, eiléraščiai“ pristaty-mas. Dalyvaus knygos sudarytojas Vaclovas Slivinskas, istorikas Darius Juodis, koncertuos solistė Laima Žilytė. Bus galima įsigyti pristatomą knygą.

Vasario 12 d. (ketvirtadienį) Lietuvos laisvės armijos karių ir rėmėjų sajunga malonai kviečia į Lietuvos laisvės armijos bri-gados generolo Kazio Veverskio 70-ujų žūties metinių minė-jimą.

11 val. gėlių padėjimas prie naujojo paminklo Kazio Veverskio žūties vietoje, ties Raudondvariu, prie buvusio senojo tilto per Nevėžio upę.

12 val. Kauno Šv. Mykolo Arkangelo (Igulos) bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios.

14 val. Kauno igulos karininkų ramovėje brg. gen. Kazio Veverskio 70-ujų žūties metinių minėjimas.

Vasario 14 d. (šeštadienį) 14 val. Vilniaus igulos karininkų ramovės salėje (Pamėkalnio g. 13) įvyks LPKTS Vilniaus sky-riaus tarybos ataskaitinis susirinkimas. Visus Vilniaus skyriaus narius prašome dalyvauti.

Vasario 15 d. (sekmadienį) 15 val. Klaipėdos universiteto Jūrų technikos fakulteto aktų salėje (Bijūnų g. 17) Klaipėdos politinių kalinių ir tremtinių sajunga karto su TS-LKD nariais organizuoja Vasario 16-osios – Lietuvos valstybės atkūrimo me-tinių minėjimą ir šventinę vakarone.

Malonai kviečiami dalyvauti.

Vasario 15 d. (sekmadienį) 17 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) LPKTS Kauno filialas kviečia paminėti Lietuvos valstybės atkūrimo dieną.

Jus sveikins LPKTS Kauno filialo valdybos pirmininkas Juozas Savickas. Gerą nuotaiką dalins koncertinės įstaigos „Kauno santaka“ kolektyvas, muzikos ansamblis „Ainiai“.

ISSN 2029-509X

Leidėjas LPKTS

Tremtinys

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
www.lpkts.lt, el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com, tremtinys@zebra.lt

Redakcija pasiliauka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.

ILSÉKITÈS RAMYBĖJE

Zenonas Bambalas
1920–2015

Gimė Tauragės aps. Šilalės r. Dvyliškės k. aštuonis vaikus auginusioje šeimoje. 1948 m. ištremtas į Irkutsko sr. Žimos r. Centralnyj Chazaną. Dirbo mechaninėse dirbtuvėse. 1950 m. susituokė su likimo drauge Stase Paulauskaite. Užaugino du sūnus ir tris dukteris. I Tauragę grįžo 1957 m. Dirbo mėgstamus darbus: taisė įvairius prietais, konstravo mechanizmus. Tauragėje buvo žinomas kaip vienas geriausių laikrodininkų. Mėgo groti bando-nija, buvo ansamblio „Velnio tuzinas“ muzikan-tas, aktyvus religinių ir visuomeninių renginių da-lyvis.

Palaidotas senosiose Tauragės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė žmoną, vaikus ir artimuosius.

LPKTS Tauragės filialas

Eugenija Trinkūnaitė-Kirelienė
1933–2015

Gimė Utenos r. Saldutiškio apyl. Vidiškių k. ūkininkų šeimoje. 1951 m. iš paskutinės gimnazijos klasės su tévais, broliu ir seserimi ištremta į Krasnojarsko kr. Novosibirsko r. Staraja Derevnios gyv. Dirbo kolūkyje. Tremtyje ištėkėjo už 1941 m. tremtinio. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Apsi-gyveno Utenoje. Baigė Vilniaus kooperatinį tech-nikumą. Dirbo Utenos visuomeninio maitinimo ištaigoje vyr. ekonomiste. Užaugino tris sūnus.

Palaidota Utenos senosiose kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiamė artimuosius.

LPKTS Utenos filialas

Petras Jodikis
1933–2015

Gimė Iciūnų k. Panevėžio r. Mokési Kre-kenavos vidurinėje mokykloje, vėliau Panevėžio hidromelioracijos technikume. Aštuoniolikmetis studentas buvo suimtas ir pusę metų kalintas Šiaulių tardymo izoliatoriuje. 1951 m. Karinio tribu-nolo nuteistas 25 m. lagerio. Kalėjo Irkutsko sr. Krasnojarsko kr. lageriuose. 1956 m. grįžęs iš įka-linimo baigė Panevėžio hidromelioracijos techniku-mą ir dirbo darbų vykdymo Kėdainių, Jurbarko, Ukmergės rajonuose. 1967 m. apsigyveno Ukmergėje. Vedé, užaugino dukterį ir sūnų. Buvo aktyvus LPKTS Ukmergės filialo valdybos narys.

Palaidotas Šiaulių Ginkūnų kapinėse.

LPKTS Ukmergės filialas

Užjaučiamė

Mirus buvusiam 1945-ujų tremtiniui Jonui Damkauskui, nuoširdžiai užjaučiamė žmoną Liudmilą, dukterį, vaikaičius, seseris, artimuosius.

Liūdime kartu su šeima.

Tremties sesės: Julė Dzimidavičienė, Genė Dziminavičienė, Danutė Karankevičienė

Vasario 14 d. (šeštadienį) 10 val. Radviliškio kultūros centro mažojoje salėje įvyks LPKTS Radviliškio filialo ataskaitinis susirinkimas.

Paminėsime Lietuvos valstybės atkūrimo metines, paklau-sysime choro „Versmė“ koncerto, pabendrausime prie arbato puodelio ir atsineštų vaišių.

Bus renkamas nario mokesčis.

Kviečiame į patriotinio kino popietę

Vasario 12 d. (ketvirtadienį) 16 val. LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune) rodysime Agnés Marcinkevičiūtės ir Graži-nos Ručytės-Landsbergienės filmo „Lūžis prie Baltijos“ 3 dalį. Malonai kviečiami.

Spausdino spaustuvė

UAB „Morkūnas ir Ko“,

Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai

Tiražas 2120 egz.

Kaina
0,58 euro (2 litai)

Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekcių atspindžiai“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O I R
T E L E V I Z I O J O S
R È M I M O
F O N D A S

Antrasis knygos gimimas

(atkelta iš 4 psl.)

Visiems suėjus į vidų, lagerio komendantas pareiškė: „Jūs čia atvykote ne „laikinai“ ir ne poiliui. Savo profesijas užmirškite. Jūs esate kaliniai ir būsite tol, kol supūsite!“

Teismas

Pagaliau 1942 metų gegužės 20 dieną įvyko „spektaklis“: surengtas karo lauko tribunolas. Iki tol lageriuose kalėjo žmonės be teismo ir be nuosprendžio. Gegužės 20-ają už bandymą pabėgti iš lagerio, kaip kontrrevoliucinės veiklos teisėjai, propaguojantys nuversti sovietų valdžią, grupė kalinių buvo teisiamas karinio tribunolo teismo. Kaltinamasis aktas skelbė: „Grupė nuo 1941 metų liepos rengė pasikėsinimo planą. Lagpunktė rinkdavosi į pasitarimus, kuriuose aptarinėjo, kaip nuginkluoti sargybą ir pabėgti iš lagerio, nuversti sovietų valdžią ir pereiti pas vokiečius.“

Didesnio pasityciojimo neįgalėjo būti. Jei arešto metu nė vienam suimtajam negalėjo pateikti rimtų kaltinimų, tai sovietų Temidė tą skolą grąžino vėliau. B.Merkeli, K.Mickevičių, L.Maziliauską, J.Rėklaitį, J.Linartą, B.Stasiūną, A.Dailydę, A.Vilimą, J.Blochą S.Vinčą nuteisė aukščiausia bausme – sušaudyti... „Iš teismo salės visiškai išsekė ir galutinai moraliskai pakirsti, vilties ir dvasinės stiprybės netekė vyrai ne éjo, o klampojo. Nuolatos klupdami, iš paskutinių jégų bandydami atsikelti, ne vienas dažnai atskiras kelio atkarpas keturpėciomis šliaužte šliaužę,“ – rašoma knygoje.

Nuolatinis badavimas, nežmoniškai sunkus darbas visiškai pakarto Stasio Jameikio sveikata. Kai žmogus, neturėdamas jégų, kisdavo kaip rąstas, jí arba guldydavo į lagerio ligoninę, arba nunešdavo į lavoninę. Pastarojoje teko pabūti ir Stasiui Jameikiui. „Atgavau sąmonę šalčio krečiamas tamsoje, apklotas kariška miliune. Užgriebiau kažkieno šaltą ranką. Iš kitos pusės pajutau sušalusią koją, po savimi – skeletą. Supratau, kur esu. Ant lavonų krūvos. (...) Vienu momentu ižiūrėjau, rodos, šalia, bet nepasiekiamą šviesos plyšėlį, lyg Vilties žiburėlį. Fizinis ir psichinis stovis toks, kad netiki pats sau, ar tu

matai tikrą, ar trokštamu reiškinį. Kaip miražą, kaip sapną. Tākart S.Jameikį iš lavoninės į palatą atnešė sanitaras, pasikvietęs kelis stipresnius ligonių. Tai buvo mokytojas B.Lengvenis iš Kauno.

I Laisvę!

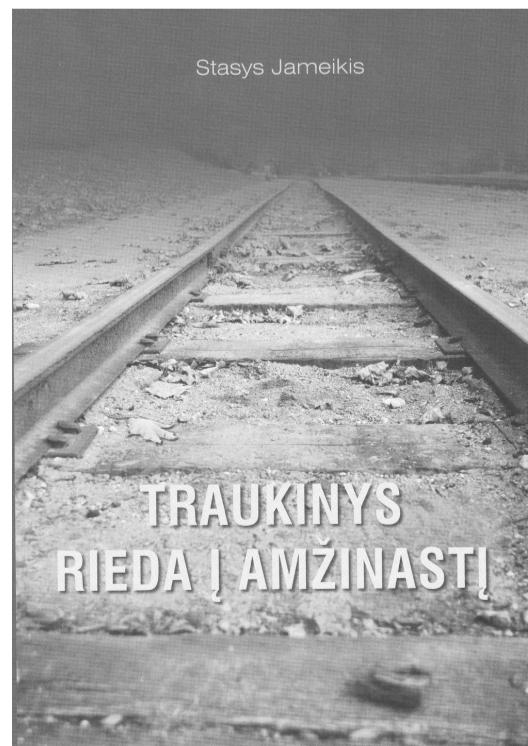
Daug vandens nutekėjo, kol S.Jameikis uždarė lagerio vartus. Tačiau ta diena išaušo – 1954 metų gegužės 8-ąją, per Stasines.

Suskaičiavo, kad nelaisvėje išbuvo 4710 dienų. Iš ešelono būrio, su kuriuo Stasys Jameikis atvyko į nežinią, gyvi išliko tik 24 vyrai.

Apibendrindamas savo knygą autorius parašė: „Joks civilizuoto žmogaus protas negali išgalvoti tokį žmonių kankinimo būdą, kokiui taikė bolševikai ir visas raudonasis amaras“. Lietuvoje iš pažstamų likimo brolių S.Jameikis sutiko grįžusius iš lagerio tik du – mokytojų Joną Laurinaitį ir rašytoją Joną Dovydaitį. Po 1954 metų į Lietuvą sugržo tik penki buvę politiniai kaliniai.

Antrojo leidimo knygoje „Traukinys rieda į amžinastį“ randame artimųjų prisiminimų pluoštelį apie iš Šiaurės pragaro negrįžusius jų artimuosius. LR Seimo narys prof. Arimantas Dumčius pateikia prisiminimą apie savo tėvą Stasi Dumčių ir patikslintus duomenis apie S.Jameikio ešelono draugus. Knygoje randame prisiminimą apie Vincą Gvazdinską, Aleksą Korabluką, Boneventūrą Laskevičių, Stasį Taškūną, Stasį Vinčą ir Antaną Zagūną. Isigiję knygą „Traukinys rieda į amžinastį“ rasite ir kompaktinę plokštelę „Akys virš kryžių“ – trumpametražį autentišką filma, kurį sukūrė Antanas Maciulevičius.

Aušra ŠUOPYTĖ

Dainavos apygardos partizanai

1949 metų vasario 16 dieną Radviliškio rajone Minaičių kaime Lietuvos partizanų vadų sąskrydyje Lietuvos teritorija buvo padalyta į devynias karines apygardas. Dzūkų regionas jau anksčiau buvo pavadinamas Dainavos apygarda, kurioje veikė dvi – Šarūno ir Merkio – rinktinės. Žuvus pulkininkui Juozui Vitkui-Kazimieraičiui, pastaroji buvo pavadinata jo vardu. Merkio rinktinei buvo priskirti šie batalionai: Varėnos, Merkinės, Druskininkų Marcinkonių.

Varėnos batalione buvo trys būriai – Jono Jakubavičiaus-Rugio, Adolfo Baublio-Merkio ir Felikso Daugirdo-Šarūno.

Alytaus apskrities Varėnos valsčiaus nutautinimui didelės įtakos turėjo devyniolikto šimtmečio pabaigoje įkurtas carinės Rusijos karinis poligonas. Iš didžiųjų miestų į Varėnā pradėjo plūsti įvairaus plauko vertelgos bei kriminaliniai nusikaltėliai. Prasidėjo besakis girtuokliaivimas, nusikaltumumas, buvo išjudinti gražių lietuviškų papročių bei dorožės pamatai.

Patriotinis ir kultūrinis gyvenimas prasidėjo, kai iš carinės kariuomenės į Varėnā sugrįzo aukšto rango karininkas Andrius Ryliškis. Kartu su kaimo mokytojais subūrė jaunimą į Lietuvos šaulių sajungą, ateitininkų, jaunalietyvių organizacijas, jaunuju ūkininkų ratelius ir, pagaliau, į politinę Tautininkų sajungą. Veikliausi buvo šauliai. Kiekviename kaime buvo sudarytos jų grupės. Į Varėnoje pastatytus gražius šaulių namus, kuriuose veikė biblioteka ir skaitykla, užeidavo jaunimas, rengė spektaklius. Sauliai subūrė pučiamųjų orkestą.

Tačiau valsčiaus nepamiršo ir bolševikai. Kauno kalėjime Antanas Sniečkus susipažino su kriminaliniu nusikalteliu Tomu Tamulevičiumi ir Varėnos apylinkėse jam pavedė kurti komunistų partijos grupes. Į šią veiklą buvo įtrauktos nuo caro laikų slaviškomis pavardėmis Varėnoje užsilikusios pilkos asmenybės. Varėnos šauliai nesitaikstė su išdavikiška jų veikla. Visi Varėnos apylinkių komunistai 1938 metais atsidūrė Dimitrovo darbo stovykloje.

1940 metais bolševikams okupavus Lietuvą, T. Tamulevičius, nebaigęs nė pradinės mokyklos, buvo paskirtas vadovauti Alytaus apskričiai. Jobrolis Bolius tapo apskrities saugumo viršininku. Ilgai nedelsė bolševikų statytinai. 1940 metų liepos 13 dieną suėmė A. Ryliškį, rugpjūčio 16-ąją pradėjo suiminėti aktyviai-

sius šaulius, mokytojus bei kitas šviesesnes asmenybes. Kiek vėliau daug jaunų vyrių pradėjo slapstytis ir šitaip iki karo pradžios išvengė represijų.

1944 metų sausio 13 dieną lietuvių tautos patriotas generolas Povilas Plechavičius po ilgų derybų su vokiečiais sutiko organizuoti Vietinę rinktinę ir jai vadovauti su sąlyga, kad kariuomenė nebus panaujinta jo vardu. Merkio rinktinei buvo priskirti šie batalionai: Varėnos, Merkinės, Druskininkų Marcinkonių.

Alytaus apskrities Varėnos valsčiaus nutautinimui didelės įtakos turėjo devyniolikto šimtmečio pabaigoje įkurtas carinės Rusijos karinis poligonas. Iš didžiųjų miestų į Varėnā pradėjo plūsti įvairaus plauko vertelgos bei kriminaliniai nusikaltėliai. Prasidėjo besakis girtuokliaivimas, nusikaltumumas, buvo išjudinti gražių lietuviškų papročių bei dorožės pamatai.

Patriotinis ir kultūrinis gyvenimas prasidėjo, kai iš carinės kariuomenės į Varėnā sugrįzo aukšto rango karininkas Andrius Ryliškis. Kartu su kaimo mokytojais subūrė jaunimą į Lietuvos šaulių sajungą, ateitininkų, jaunalietyvių organizacijas, jaunuju ūkininkų ratelius ir, pagaliau, į politinę Tautininkų sajungą. Veikliausi buvo šauliai. Kiekviename kaime buvo sudarytos jų grupės. Į Varėnoje pastatytus gražius šaulių namus, kuriuose veikė biblioteka ir skaitykla, užeidavo jaunimas, rengė spektaklius. Sauliai subūrė pučiamųjų orkestą.

Tačiau valsčiaus nepamiršo ir bolševikai. Kauno kalėjime Antanas Sniečkus susipažino su kriminaliniu nusikalteliu Tomu Tamulevičiumi ir Varėnos apylinkėse jam pavedė kurti komunistų partijos grupes. Į šią veiklą buvo įtrauktos nuo caro laikų slaviškomis pavardėmis Varėnoje užsilikusios pilkos asmenybės. Varėnos šauliai nesitaikstė su išdavikiška jų veikla. Visi Varėnos apylinkių komunistai 1938 metais atsidūrė Dimitrovo darbo stovykloje.

1940 metais bolševikams okupavus Lietuvą, T. Tamulevičius, nebaigęs nė pradinės mokyklos, buvo paskirtas vadovauti Alytaus apskričiai. Jobrolis Bolius tapo apskrities saugumo viršininku. Ilgai nedelsė bolševikų statytinai. 1940 metų liepos 13 dieną suėmė A. Ryliškį, rugpjūčio 16-ąją pradėjo suiminėti aktyviai-

Ginkluotas partizanų pasipriešinimas čia prasidėjo 1944 metų spalio pradžioje. Jakėnų kaime buvo likviduotas pernelg aktyvus apylinkės pirminkas, sudeginti kelių aktyvistų namai. Jono Jakubavičiaus-Rugio vadovaujami partizanai granatomis apmétė apylinkės sekretoriaus Staranavičiaus butą. Vėliau netoli Geidukonių kaimo išlaisvino į Varėnos geležinkelio stotį varomus nuo kariuomenės besislapstančius vyrus. Susirėmimė partizanai nukovė du stribus ir vieną sovietų kareivį. Kiti apsaugos dalyviai buvo nuginkluoti.

1945 metų pradžioje pradėta jungtis į stambesnius kovinius vienetus, didesnėmis pajėgomis puldinėti apylinkių centrus. Balandži apie 200 partizanų užpuolė Rudnį, sudegino apylinkės Vykdomojo komiteto pastatą, išlaisvino suimtuosius. Vasario 7 dieną prie Migūnionių kaimo Žaibo, Rugio ir Vilko partizanų būriai susikovė su didelėmis NKVD ir stribų pajėgomis. Buvo nukauti du sovietų karininkai, daug enkavēdistų bei stribų.

1945–1946 metų žiema partizanams buvo ypač sunki. Pasiskirstę mažomis grupelėmis dienodavo viensėdžiuose ar skubiai surėstose žeminėse. Didesnių nuostolių išvengė, nes partizanus rėmė bemaž kiekvienas kaimo žmogus. Sulaukę 1946 metų pavasario, Dainavos apygardos Varėnos bataliono partizanų būrių vadai: Jonas Jakubavičius-Rugys, Adolfas Baublys-Merkys ir Feliksas Daugirdas-Šarūnas, išleido įsakymą rinktis į Parūčių mišką prie Glūko ežero. Susirinko apie 300 kovotojų. Dauguma jau buvo uostę parako, dalyvavę Merkinės, Perlojos, Rudnios, prie Migūnionių kaimo ir kitose kautynėse. Atėjo ir naujokų. Kol valdai tarėsi, vyrai, atrėmė alkūnes į kelmus, mėgino rankų stiprumą, éjo imtynių, šmaikštavo lepidamiesi saulės atokaitoje. Merkio būrio kovotojai perlojiškiai (jų buvo per 100), pasižymėjė drąsiaisiai išpuoliais prie „Velnio tilto“ ir kitur, nesivaržydamis rodė savo pranašumą. Varėniškiai nenorėjo nusileisti, dėl to įvyko lažbos. Varėnos gyventojas Jonas Oškutis-Briedis pareiskė, kad jis uniformuotas ir su visa ginkluote raitas (Dzūkijoje buvo nemažai partizanų raičelių) žingine perjos gimtajį Varėnos miestelį, kuriame gausus stribų lizdas, enkavēdistų štabas ir nuolatinė Merkio tilto apsauga.

(bus daugiau)
Vytautas KAZIULIONIS,
LPKTS Varėnos filialo